

**Міністерство освіти і науки України
Карпатський національний університет
імені Василя Стефаника**

**Навчально-науковий юридичний інститут
Кафедра правоохоронної діяльності**

Кузьмич О.Я.

ОХОРОНА ДЕРЖАВНОЇ ТА ЄМНИЦІ ТА ІНФОРМАЦІЇ З ОБМЕЖЕНИМ ДОСТУПОМ

**методичні вказівки для підготовки до семінарських занять
здобувачів денної та заочної форм навчання**

Спеціальність
Освітній рівень

**К9 Правоохоронна діяльність
бакалавр**

Івано-Франківськ, 2025

УДК 343.45:35.083.8

ББК 67.301

Затверджено на засіданні кафедри правоохоронної діяльності Навчально-наукового юридичного інституту Карпатський національний університет імені Василя Стефаника (протокол № 1 від 26.08.2025 р.)

Рецензенти:

Кернякевич-Танасійчук Ю.В. доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри судочинства
Карпатського національного
університету імені Василя Стефаника

Яворська Л. Л. кандидат юридичних наук,
викладач кафедри правоохоронної діяльності
Карпатського національного
університету імені Василя Стефаника

К 89

Кузьмич О. Я. Охорона державної таємниці та інформації з обмеженим доступом: методичні вказівки для підготовки до семінарських занять студентів денної та заочної форм навчання спеціальності «Право». Івано-Франківськ: Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2025. 38 с.

Методичні вказівки розроблені на основі навчального плану освітнього рівня «бакалавр» спеціальності «Правоохоронна діяльність» і призначений для підготовки до семінарських занять студентів 1-го курсу денної та заочної форми навчання із навчальної дисципліни «Охорона державної таємниці та інформації з обмеженим доступом», а також для підготовки до складання заліку. В посібнику викладені: зміст навчальної дисципліни і тематика семінарських занять для студентів денної та заочної форм навчання. До кожної теми подано методичні рекомендації, що допоможуть студенту якісніше оволодіти темою, питання для обговорення, завдання для самоконтролю, перелік літератури та нормативно-правових актів. Методична розробка призначена для студентів, викладачів.

© Кузьмич О.Я., 2025

© Карпатський національний

університет імені Василя Стефаника, 2025

ЗМІСТ

Вступ	4
Тематика та зміст семінарських занять для денної форми навчання.....	6
Тема 1. Правовий режим інформації з обмеженим доступом	6
Тема 2. Правова охорона державної таємниці.....	9
Тема 3. Правова охорона службової таємниці.....	12
Тема 4. Технічний захист інформації, що містить таємницю.....	15
Тема 5. Правовий режим комерційної таємниці.....	16
Тема 6. Таємниця приватного життя як об'єкт правової охорони. Інші види таємниць.....	20
Тема 7. Цивільно-правовий захист таємниць особистого життя людини.....	24
Тема 8. Персональні дані про особу як об'єкт правової охорони	27
 Тематика та зміст семінарських занять для заочної форми навчання.....	 29
Тема 1. Правовий режим інформації з обмеженим доступом	29
Тема 2. Правова охорона державної таємниці.....	32
Тема 3. Правова охорона службової таємниці.....	35

ВСТУП

У зв'язку із формуванням різноманітних сфер суспільного життя процеси, які відбуваються у нашій країні вимагають забезпечення оптимального співвідношення інтересів особи, суспільства та держави, визначення меж втручання у сферу приватних та особистих інтересів, захисту національної безпеки держави тощо.

Одним із засобів, який обумовлює таке співвідношення є правовий інститут таємниці. Він охоплює собою широке коло різноманітних відносин, які виникають в різних сферах діяльності людини, суспільства і держави. Зміст таємниці полягає в тому, що її предметом є інформація, яка не призначена для широкого кола осіб, а її розголошення може потягнути несприятливі наслідки для власників або осіб, які володіють такою таємницею.

Слід відзначити, що інформація на сьогоднішній день виступає основним об'єктом інформаційного суспільства і її роль сьогодні важко переоцінити. Відображаючи реальну дійсність, вона інтегрується в усі напрямки діяльності держави, суспільства, громадянина.

Отож, з огляду на роль і значення інституту таємниці як для окремих осіб зокрема, так і для суспільства та держави загалом, навчальна дисципліна «Охорона державної таємниці та інформації з обмеженим доступом» має важливе значення для підготовки майбутніх фахівців у галузі права, оскільки дає можливість сформуванню у студентів відповідний рівень знань, умінь та навичок у сфері охорони та захисту інформації з обмеженим доступом.

Метою викладання навчальної дисципліни «Охорона державної таємниці та інформації з обмеженим доступом» є отримання студентами загальнотеоретичних знань щодо особливостей охорони та захисту окремих видів таємниць, а також висвітлення основних проблем, які є характерними для законодавства у сфері охорони державної, службової та особистої таємниці.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є діюче законодавство України, юридична література, а також матеріали практики.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Охорона державної таємниці та інформації з обмеженим доступом» є вивчення і засвоєння студентами історії виникнення та становлення інституту таємниці в Україні; законодавства України, яке стосується правового регулювання таємниці як правового режиму інформації з обмеженим доступом; особливості правового режиму окремих видів таємниць тощо.

«Охорона державної таємниці та інформації з обмеженим доступом» як навчальна дисципліна перебуває у безпосередньому зв'язку із такими навчальними дисциплінами як «Адміністративне право України», «Інформаційне право України», «Цивільне право України» тощо.

Важливе значення в отриманні і засвоєнні студентами знань, умінь і навичок в системі навчання займають семінарські заняття. Відтак, методичні

вказівки з навчальної дисципліни «Охорона державної таємниці та інформації з обмеженим доступом» призначені для підготовки до семінарських занять студентів денної та заочної форм навчання спеціальності «Право» і передбачають завдання з відповідних тем, які виносяться на семінарські (практичні) заняття.

Структурно завдання побудовані з врахуванням специфіки тої чи іншої теми і за своїм змістом охоплює такі види завдань: термінологічні завдання, питання для самоконтролю, індивідуальні завдання та практичні завдання.

Індивідуальні завдання охоплюють реферування наукових статей та матеріалів правозастосовної практики, написання рефератів, огляд літератури тощо. Виконуючи їх необхідно врахувати нижче наведене.

Написання реферату. За своїм обсягом реферат повинен бути не більше 15 стор. За своєю структурою він повинен складатися з таких складових частин : змісту, вступу, основної частини з викладом матеріалу, висновків, списку використаної літератури.

Аналіз судової практики. При виконанні цього виду завдання слід виходити з наступного : вивчити та вказати судові помилки, які були допущені судами нижчестоящих інстанцій при вирішенні відповідної категорії справ; в якій спосіб такі помилки були виправлені судом вищестоящої інстанції; залежно від специфіки суб'єктивного права чи інтересу, яке порушене, невизнане чи оспорене проаналізувати чи мали місце проблеми з вибором способів захисту таких прав в осіб, які зверталися до суду за їх захистом.

Даний вид завдання має бути виконаним у письмовій формі обсягом до 5 стор. з посиланням на відповідні судові рішення (вказати номер справи, коли вона розглядалася, яким судом вона розглядалася).

Огляд літератури. Виконуючи даний вид завдання слід проаналізувати монографічну, періодичну літературу тощо на предмет визначення основних напрямків доктринальних досліджень з відповідної тематики за останні пів року.

Даний вид завдання має бути виконаний в письмовій формі обсягом не більше п'яти сторінок із зазначенням списку використаної літератури.

При виконанні завдань, які рекомендовані для самостійної роботи **слід також керуватися** й методичними вказівками, які подані до кожної із тем, які виносяться на семінарське (практичне) заняття.

До кожної з тем подано список нормативних актів та юридичної літератури.

Вивчаючи юридичну літературу слід враховувати зміни, які останнім часом відбулися в законодавстві України.

**Тематика та зміст семінарських занять для денної форми
навчання**

**ТЕМА 1. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ІНФОРМАЦІЇ З ОБМЕЖЕНИМ
ДОСТУПОМ**

Методичні вказівки

«Правовий режим інформації з обмеженим доступом» є однією із основних тем з курсу «Охорона державної таємниці та інформації з обмеженим доступом», так як передбачає вивчення основних, фундаментальних положень таємниці як різновиду інформації з обмеженим доступом.

При підготовці до семінарського заняття слід вивчити поняття та юридичну природу інформації, проблеми класифікації інформації на окремі різновиди, юридичну сутність таємниці як правового режиму, проблематику співвідношення таких правових категорій як «охорона» та захист «таємниці» тощо.

З огляду на теоретичний характер цієї теми особливу увагу слід звернути на вивчення питань термінологічного характеру.

Враховуючи дискусійний характер юридичної природи інформації як правової категорії вивчаючи питання, які виносяться на обговорення цього семінарського заняття необхідно приділити увагу вивченню не тільки юридичної літератури з цивільного права, але й також з інформаційного.

Готуючись до семінарського заняття слід проаналізувати відповідні положення ЦК України, Законів України «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації», «Про державну таємницю» тощо.

Питання для обговорення

1. Поняття, види та ознаки інформації як правового явища
2. Інформація з обмеженим доступом : поняття, ознаки, класифікація
3. Джерела правового регулювання інформації з обмеженим доступом
4. Таємниця як режим інформації з обмеженим доступом
5. Охорона та захист інформації з обмеженим доступом

Термінологічне завдання : інформація; публічна інформація; інформація з обмеженим доступом; таємниця; правовий режим таємниці; охорона таємниці; захист таємниці.

Питання для самоконтролю

1. Назвіть основні нормативні акти України, які стосуються правового регулювання охорони та захисту таємниці?
2. Назвіть ознаки, які є характерними для інформації.

3. Які види таємниць виділяють в юридичній літературі та законодавстві України?
4. Назвіть ознаки, які є характерними для інформації з обмеженим доступом?
5. Що є змістом інформації з обмеженим доступом?
6. В чому полягає відмінність таємної інформації від конфіденційної?
7. Яким чином співвідносяться між собою такі правові категорії як «охорона інформації» та «захист інформації»?

Індивідуальні завдання

1. Здійснити реферування наукової статті О.П. Гуйван «Засади інформаційної безпеки як способу захисту інформації». Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2017. Вип. 6. Том 1. С. 46-51.
2. Здійснити реферування наукової статті Г. Писаренко «Шляхи підвищення ефективності нормативно-правового регулювання юридичної відповідальності в інформаційній сфері в Україні». *Visegrad Journal on Human Rights*. 2018. № 1. С. 71 – 74.

Практичні завдання

1. 28 серпня 2022 р. С. Максимів звернувся до ДП «Едем» з проханням у наданні інформації щодо наявності вакантних посад на підприємстві та розміру посадових окладів таких посад згідно з штатним розписом. Однак директор ДП «Едем» відмовився надати таку інформацію посилаючись на те, що такі відомості віднесені до конфіденційної інформації підприємства. С. Максимів вирішив оскаржити такі дії директора ДП «Едем» в судовому порядку.

Чи можуть відомості, про які йдеться, бути віднесеними до конфіденційної інформації ДП «Едем»? Такі дії С. Максиміва слід розглядати як заходи, які спрямовані на захист права на інформації чи охорону таких прав?

2. Директор ДП «Атлант» в приміщеннях підприємства, де знаходяться документи з інформацією обмеженого доступу встановив камери зовнішнього спостереження.

Такі дії директора підприємства є заходами, які спрямовані на охорону таємниці чи її захист?

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 30. – Ст.141.
2. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII URL : <http://rada.gov.ua>
3. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII URL : <http://rada.gov.ua>
4. Про державну таємницю : Закон України від 21.01.1994 р. № 3855-XII URL : <http://rada.gov.ua>

5. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI URL : <http://rada.gov.ua>
6. Баскоков В. «Інформація з обмеженим доступом: аналіз термінологічно-понятійного апарату». Підприємництво, господарство і право. 2011. № 5 (185). С.124-128.
7. Василюк В. Я., Климчик С. О. Інформаційна безпека держави: Курс лекцій. К.: КНТ, Видавничий дім «Скіф», 2008. 136 с.
8. Головка О. М. Медіа безпека людина: засади інформаційно-правової політики. Монографія. Київ: Видавничий дім «АртЕк». 2019. 168 с.
9. Дідук А. Г. Правовий режим конфіденційної інформації: цивільно-правовий аспект: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. : спец. 12.00.03 – «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / А. Г. Дідук. - Харків, 2008. – 19 с.
10. Довгань О. Д. Забезпечення інформаційної безпеки в контексті глобалізації. НАПрН України, НДПП, НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2015. 388 с.
11. Кормич Б. А. Інформаційне право. Підручник. Харків: БУРУН і К., 2011. 334 с.
12. Кулініч О. О. Інформація з обмеженим доступом як об'єкт цивільних прав : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. : спец. 12.00.03 «Цивільне право та цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / О. О. Кулініч. – К., 2006. – 18 с.
13. Кулініч О. О. Окремі випадки обмеження права на таємницю // Актуальні проблеми цивільного права та процесу : матер. між нар. наук. конф., присвяченої пам'яті Ю. С. Червоного, (Одеса, 12 лютого 2010 р.). – Одеса : Фенікс, 2010. С. 45-48.
14. Курс адміністративного права України : підручник / за ред. О. В. Кузьменко. 3-тє вид., допов. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 904 с.
15. Маріц Д.О. Інформаційні правовідносини в Україні: теоретичні та практичні аспекти: монографія./Д.О. Маріц. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2018. 472 С.
16. Марущак А. І. Інформаційне право України : Підручник. К.: Дакар, 2011. 456 с.
17. Організація захисту інформації з обмеженим доступом. Гуз А.М., Довгань О.Д., Марущак А.І. та ін. ; за заг. ред. Є.Д. Скулиша. - К. : Наук.-вид. відділ НА СБ України, 2011. 378 с.
18. Ясечко С. В. Цивільно-правова відповідальність за порушення права на інформацію: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. : спец. 12.00.03 – «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / С. В. Ясечко. Харків, 2011. 18 с.

ТЕМА 2. ПРАВОВА ОХОРОНА ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ

Методичні вказівки

Відповідно до Закону України «Про державну таємницю» державна таємниця – це вид таємної інформації, що охоплює відомості у сфері оборони, економіки, науки і техніки, зовнішніх відносин, державної безпеки та охорони правопорядку, розголошення яких може завдати шкоди національній безпеці України та які визнані у порядку, встановленому цим Законом, державною таємницею і підлягають охороні державою.

Готуючись до заняття необхідно вивчити поняття та юридичну природу державної таємниці, правовий статус держаних експертів з питань таємниць, порядок віднесення тої чи іншої інформації до державної таємниці, особливості допуску та доступу громадян до державної таємниці.

При підготовці до семінарського заняття слід проаналізувати відповідні положення Закону України «Про державну таємницю», а також положення інших нормативних актів, які стосуються правового регулювання питань, які стосуються тематики семінарського заняття.

Питання для обговорення

1. Поняття та юридична природа державної таємниці.
2. Відомості, які належать до державної таємниці. Інформація, що не належить до державної таємниці.
3. Державні експерти з питань таємниць, їх права та обов'язки. Порядок зарахування інформації до державної таємниці.
4. Звід відомостей, що становлять державну таємницю.
5. Допуск громадян до державної таємниці. Відмова у наданні допуску до державної таємниці.
6. Відповідальність за порушення законодавства про охорону державної таємниці.

Термінологічне завдання : державна таємниця; охорона державної таємниці; державний експерт з питань таємниць; доступ до державної таємниці; звід відомостей, що становлять державну таємницю; віднесення інформації до державної таємниці.

Питання для самоконтролю

1. Яка інформація може бути віднесеною до державної таємниці?
2. В чому полягає відмінність конфіденційної інформації від державної таємниці?
3. Якими правами та обов'язками наділені державні експерти з питань таємниць?
4. Який порядок віднесення інформації до державної таємниці?

5. *Який порядок допуску громадян до державної таємниці?*
6. *У яких випадках допуск громадян до державної таємниці не надається?*
7. *У яких випадках надається доступ громадян до державної таємниці?*

Індивідуальні завдання

1. Підготувати реферат на тему: «Особливості юридичної відповідальності за порушення законодавства про охорону державної таємниці».
2. Здійснити реферування наукової статті В. Ф. Пузирного «Державна таємниця: поняття та сутність». Актуальні проблеми вітчизняної юридичної науки та практики. 2020. № 1(6). С. 37-41.
3. Скласти не менше п'яти варіантів тестових завдання відкритої форми з двома правильними відповідями за темою «Правова охорона державної таємниці».
4. Скласти не менше три фабули задачі за темою «Відповідальність за порушення законодавства про охорону державної таємниці».

Практичні завдання

1. Директор науково-дослідного інституту, який спеціалізується на дослідженнях у сфері радіофізики проаналізувавши наукові результати отримані його працівниками звернувся з клопотанням до державного експерта з питань таємниць про віднесення окремої інформації до державної таємниці.

Довідавшись про таке клопотання директора працівники науково-дослідного інституту організували збори трудового колективу на яких прийняли рішення про відмову у наданні згоди державному експертові з питань таємниць на віднесення такої інформації до державної таємниці. Мотивом прийняття такого рішення працівниками слугували особливості правового режиму державної таємниці.

Чи мав право директор науково-дослідного інституту звертатися із таким клопотанням до державного експерта з питань державної таємниці? Чи залежить прийняття рішення державним експертом з питань таємниць про віднесення такої інформації до державної таємниці від згоди працівників науково-дослідного інституту?

2. Начальник управління Служби безпеки України в Львівській області звернувся із проханням до голови Служби безпеки України про призначення його державним експертом з питань таємниць. Звертаючись із таким проханням начальник управління Служби безпеки України в Львівській області керувався тим, що у нього є відповідна освіта та стаж роботи в органах служби безпеки понад 20 років.

Яке рішення у цьому випадку має прийняти голова Служби Безпеки України?

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 30. – Ст.141.
2. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII URL : <http://rada.gov.ua>
3. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII URL : <http://rada.gov.ua>
4. Про державну таємницю : Закон України від 21.01.1994 р. № 3855-XII URL : <http://rada.gov.ua>
5. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI URL : <http://rada.gov.ua>
6. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI URL : <http://rada.gov.ua>
7. Про національну безпеку : Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII URL : <http://rada.gov.ua>
8. Про Службу безпеки України : Закон України від 25.03.1992 р. № 2229-XII URL : <http://rada.gov.ua>
9. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. URL : <http://rada.gov.ua>
10. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. URL : <http://rada.gov.ua>
11. Указ Президента України № 190/2020 від 24.09.2024 р. «Про Перелік посадових осіб, на яких покладається виконання функцій державного експерта з питань таємниць» URL : <http://rada.gov.ua>
12. Звід відомостей, що становлять державну таємницю, затверджений наказом СБУ від 23.12.2020 № 383 URL : <http://rada.gov.ua>
13. Артемов В. Правові проблеми захисту інформації з обмеженим доступом на шляху до НАТО. Підприємство, господарство і право. 2006. № 10.
14. Архипов О.Є., Бородавко І.Т., Ворожко В.П. Оцінювання ефективності системи охорони державної таємниці / Національна академія служби безпеки України. Інститут захисту інформації з обмеженим доступом. К. : Науково-видавничий відділ Національної академії СБУ, 2007. 62 с.
15. Ботовкін О.В., Шлапаченко В.М., Ворожко В.П., Пашков А.С. Історія охорони державної таємниці в Україні: монографія / Національна академія служби безпеки України. Інститут захисту інформації з обмеженим доступом. К. : Науково-видавничий відділ Національної академії СБУ, 2008. 155 с.
16. Василюк В.Я., Климчик С.О. Інформаційна безпека держави: Курс лекцій. К.: КНТ, Видавничий дім «Скіф», 2008. 136 с.
17. Дубняк М. В. Інформаційна взаємодія у місцевому самоврядуванні. Монографія. Київ: Видавничий дім «АртЕк». 2019. 190 с.

18. Довгань О. Д. Забезпечення інформаційної безпеки в контексті глобалізації. НАПрН України, НДПП, НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2015. 388 с.

19. Зачепило В.С., Байдаков В.С. Правові основи захисту інформації. Конспект лекцій. Львів, 2005 р.

20. Курс адміністративного права України : підручник / за ред. О. В. Кузьменко. 3-тє вид., допов. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 904 с.

21. Кормич Б. А. Інформаційне право. Підручник. Харків: БУРУН і К., 2011. 334 с.

22. Лісовські Ю. П. Інформаційна безпека України: навч. посіб. / Лісовські Ю. П. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 172 с.

23. Маріц Д.О. Інформаційні правовідносини в Україні: теоретичні та практичні аспекти: монографія./Д.О. Маріц. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2018. 472 с.

24. Мірошник Ю. Державна таємниця як складова забезпечення національної безпеки. Право України. 2004. № 9. С. 32-34.

25. Організація захисту інформації з обмеженим доступом. Гуз А.М., Довгань О.Д., Марушак А.І. та ін. ; за заг. ред. Є.Д. Скулиша. К. : Наук.-вид. відділ НА СБ України, 2011. 378 с.

ТЕМА 3. ПРАВОВА ОХОРОНА СЛУЖБОВОЇ ТАЄМНИЦІ

Методичні вказівки

Роль і значення цієї теми в межах курсу «Правова охорона державної, службової та особистої таємниці» обумовлена сферою застосування службової таємниці як різновиду інформації з обмеженим доступом, зокрема в діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування тощо.

При підготовці до семінарського заняття слід вивчити поняття та юридичну природу службової таємниці, її співвідношення з іншими видами таємниць. Особливу увагу слід також приділити аналізу правових аспектів юридичної відповідальності за порушення законодавства про охорону службової таємниці.

При підготовці до семінарського заняття слід проаналізувати відповідні положення Законів України «Про інформацію», «Про державну таємницю», «Про доступ до публічної інформації», а також положення інших нормативних актів, які стосуються правового регулювання питань, які стосуються тематики семінарського заняття.

Питання для обговорення

1. Поняття та ознаки службової таємниці.
2. Відомості, які становлять службову таємницю.
3. Суб'єкти права на службову таємницю.
4. Відповідальність за порушення законодавства про охорону службової таємниці.

Термінологічне завдання : службова таємниця; суб'єкти права на службову таємницю; суб'єкт владних повноважень.

Питання для самоконтролю

1. Назвіть ознаки, які є характерними для службової таємниці.
2. Назвіть відомості, які можуть бути віднесені до службової таємниці.
3. Який принцип лежить в основі визначення відомостей, які становлять службову таємницю?
4. Які особи можуть бути суб'єктами права на службову таємницю?
5. Яким чином між собою співвідноситься службова таємниця із професійною?
6. Чим зумовлена необхідність включення в цивільно-правову сферу службової таємниці?

Індивідуальні завдання

1. Підготувати реферат на тему: «Особливості правового режиму службової інформації».
2. Підготувати реферат на тему: «Проблеми реалізації законодавства України про охорону службової таємниці».
3. Скласти список бібліографічних джерел на тему «Відповідальність за порушення законодавства про охорону службової таємниці».
4. Здійснити реферування Рішення Конституційного суду України від 20.01.2012 р. у справі № 1-9/2012 р. за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України.

Практичні завдання

1. В. Дичкевич працюючи начальником фінансового відділу Іванівської районної державної адміністрації за порушення трудової дисципліни протягом року отримав двічі догану у зв'язку із чим звільнився з роботи за власним бажанням.

Прийнявши рішення про участь у виборах на посаду голови сільської ради С. Дичкевич звернувся до голови Іванівської райдержадміністрації з проханням віднести інформацію, яка стосується застосування до нього заходів дисциплінарного характеру до режиму службової таємниці.

Яке рішення в цій ситуації має прийняти голова Іванівської районної державної адміністрації?

2. В червні 2022 р. Д. Кравцова призначено начальником сільськогосподарської інспекції Тернопільської області. Впродовж місяця після свого призначення Д. Кравцов своїм наказом затвердив Положення, яким врегульовувалися питання правового режиму службової таємниці в сільськогосподарській інспекції області.

Чи мав право Д. Кравцов будучи начальником обласної інспекції своїм наказом затверджувати таке Положення?

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 30. – Ст.141.
2. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 01.12.2022 р. № 2811-IX URL : <http://rada.gov.ua>
4. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII URL : <http://rada.gov.ua>
5. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII URL : <http://rada.gov.ua>
6. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI URL : <http://rada.gov.ua>
7. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI URL : <http://rada.gov.ua>
8. Про контр розвідувальну діяльність : Закон України від 26.12.2002 р. № 374-IV URL : <http://rada.gov.ua>
9. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992 р. № 2135-XII URL : <http://rada.gov.ua>
10. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. URL : <http://rada.gov.ua>
11. Типова інструкція про порядок ведення обліку, зберігання, використання і знищення документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять службову інформацію, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 19.10.2016 № 736-2016-п. URL : <http://rada.gov.ua>
12. Довгань О. Д. Забезпечення інформаційної безпеки в контексті глобалізації. НАПрН України, НДПП, НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2015. 388 с.
13. Дубняк М. В. Інформаційна взаємодія у місцевому самоврядуванні. Монографія. Київ: Видавничий дім «АртЕк». 2019. 190 с.
14. Курс адміністративного права України : підручник / за ред. О. В. Кузьменко. 3-тє вид., допов. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 904 с.
15. Кормич Б. А. Інформаційне право. Підручник. Харків: БУРУН і К., 2011. 334 с.
16. Лісовські Ю. П. Інформаційна безпека України: навч. посіб. / Лісовські Ю. П. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 172 с.
17. Маріц Д.О. Інформаційні правовідносини в Україні: теоретичні та практичні аспекти: монографія./Д.О. Маріц. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2018. 472 С.
18. Марущак А. І. Правові основи захисту інформації з обмеженим доступом. К., 2007. 209 с.
19. Марущак А. І. Інформаційне право: доступ до інформації. К., 2007. 221 с.

20. Організація захисту інформації з обмеженим доступом. Гуз А.М., Довгань О.Д., Марущак А.І. та ін. ; за заг. ред. Є.Д. Скулиша. К. : Наук.-вид. відділ НА СБ України, 2011. 378 с.

ТЕМА 4. ТЕХНІЧНИЙ ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЇ, ЩО МІСТИТЬ ТАЄМНИЦЮ

Методичні вказівки

Відповідно до п. 1 ч. 1 Закону України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» технічний захист інформації – вид захисту інформації, спрямований на забезпечення за допомогою інженерно-технічних заходів та/або програмних і технічних засобів унеможливлення витоку, знищення та блокування інформації, порушення цілісності та режиму доступу до інформації.

При підготовці до цієї теми слід вивчити поняття технічного захисту інформації, проаналізувати види загроз безпеці інформації, вивчити принципи та основні напрями державної політики у сфері технічного захисту інформації тощо.

Особливу увагу при підготовці до цієї теми слід приділити аналізу діяльності державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації, яка є підконтрольною і підпорядковується безпосередньо Президентові України.

Готуючись до заняття необхідно проаналізувати відповідні положення Конституції України, Законів України «Про державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України», «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», «Про науково-технічну інформацію», а також інших нормативних актів з цієї тематики.

Питання для самостійної роботи

1. Визначення загроз безпеці інформації та сучасний стан її технічного захисту.
2. Система технічного захисту інформації.
3. Основні напрями державної політики у сфері ТЗІ.
4. Принципи формування системи інформаційної безпеки в Україні.

Термінологічне завдання : інформаційний суверенітет держави; технічний захист інформації; інформаційна (автоматизована) система; власник інформації; власник системи; захист інформації в системі.

Індивідуальні завдання

1. Здійснити реферування наукової статті Т.О. Ткачук «Механізми протидії інформаційним загрозам зовнішніх джерел». Вісник національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія, соціологія, право. 2017. № ½ (33/34) С. 242-246.

2. Скласти не менше п'яти варіантів тестових завдання відкритої форми з двома правильними відповідями за темою «Правова охорона державної таємниці».

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 30. – Ст.141.
2. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII URL : <http://rada.gov.ua>
3. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах: Закон України від 05.07.1994 року № 80/94-ВР URL : <http://rada.gov.ua>
4. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI URL : <http://rada.gov.ua>
5. Про Концепцію Національної програми інформатизації України: Закон України від 04.02.1998 року № 75/98-ВР URL : <http://rada.gov.ua>
6. Про національну програму інформатизації: Закон України від 04.02.1998 року № 74/98-ВР URL : <http://rada.gov.ua>
7. Про науково-технічну інформацію: Закон України від 25.06.1993 року № 3322-XII URL : <http://rada.gov.ua>
8. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. URL : <http://rada.gov.ua>
9. Про Службу безпеки України : Закон України від 25.03.1992 р. № 2229-XII URL : <http://rada.gov.ua>
10. Василюк В. Я., Климчик С.О. Інформаційна безпека держави: Курс лекцій. К.: КНТ, Видавничий дім «Скіф», 2008. 136 с.
11. Богуш В. М., Юдін О. К. Інформаційна безпека держави. Навчальний посібник. Х.: Фоліо, 2005.
12. Головка О. М. Медіа безпека людина: засади інформаційно-правової політики. Монографія. Київ: Видавничий дім «АртЕк». 2019. 168 с.
13. Довгань О. Д. Забезпечення інформаційної безпеки в контексті глобалізації. НАПрН України, НДПП, НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2015. 388 с.
14. Маріц Д.О. Інформаційні правовідносини в Україні: теоретичні та практичні аспекти: монографія./Д.О. Маріц. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2018. 472 С.

ТЕМА 5. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ

Методичні вказівки

Згідно із ч. 1 ст. 505 ЦК України комерційною таємницею є інформація, яка є секретною в тому розумінні, що вона в цілому чи в певній формі та сукупності її складових є невідомою та не є легкодоступною для осіб, які звичайно мають справу з видом інформації, до якого вона

належить, у зв'язку з цим має комерційну цінність та була предметом адекватних існуючим обставинам заходів щодо збереження її секретності, вжитих особою, яка законно контролює цю інформацію.

Готуючись до семінарського заняття необхідно приділити увагу вивченню поняття та юридичної природи комерційної таємниці, суб'єктного складу правового режиму даного виду таємниці, правовим аспектам виникнення та припинення прав на комерційну таємницю, а також питанням, які пов'язані із охороною та захистом цієї інформації.

З огляду на дискусійний характер інституту комерційної таємниці особливу увагу слід приділити вивченню юридичної літератури також з господарського права.

При підготовці до семінарського заняття необхідно проаналізувати відповідні положення ЦК України, ГК України, а також положення інших нормативних актів, які стосуються правового регулювання питань, які стосуються тематики семінарського заняття.

Питання для обговорення

1. Історико-правові аспекти становлення правового режиму комерційної таємниці.
2. Поняття та ознаки комерційної таємниці.
 - 2.1. Поняття комерційної таємниці.
 - 2.2. Комерційна таємниця і ноу-хау.
 - 2.3. Ознаки комерційної таємниці.
3. Відомості, які становлять комерційну таємницю.
4. Суб'єкти права на комерційну таємницю.
5. Поняття та зміст права на комерційну таємницю. Права та обов'язки власника комерційної таємниці.
6. Виникнення та припинення прав на комерційну таємницю.
7. Цивільно-правова охорона та захист права на комерційну таємницю.

Термінологічне завдання : комерційна таємниця; ноу-хау; власник інформації, яка складає комерційну таємницю; особи, яким довірена інформація, що складає комерційну таємницю; охорона комерційної таємниці; захист комерційної таємниці.

Питання для самоконтролю

1. Назвіть ознаки, які є характерними для комерційної таємниці.
2. Назвіть відомості, які можуть бути віднесені до комерційної таємниці? Які відомості не можуть бути об'єктом комерційної таємниці?
3. Який принцип лежить в основі визначення відомостей, які становлять комерційну таємницю?
4. Які особи можуть бути суб'єктами права на комерційну таємницю? Чи можуть фізичні особи, які не є суб'єктами підприємницької діяльності бути суб'єктами права на комерційну таємницю?

5. Назвіть права та обов'язки осіб, яким довірена інформація, що складає комерційну таємницю?
5. Що необхідно розуміти під правом власності на комерційну таємницю?
6. З якого моменту має місце виникнення та припинення права власності на комерційну таємницю?
7. Назвіть порядок віднесення тої чи іншої інформації до комерційної таємниці.
8. Які способи захисту можуть бути використані учасниками правовідносин для захисту такої таємниці ?

Індивідуальні завдання

1. Скласти не менше п'яти варіантів тестових завдання відкритої форми з двома правильними відповідями за темою «Правовий режим комерційної таємниці».
2. Підготувати реферат на тему: «Комерційна таємниця : особливості правового режиму».
3. Здійснити реферування наукової статті В.В. Дмитренко «Ноу-хау як конфіденційна інформація у сфері інтелектуальної власності». Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2017. Вип. 6. Том 1. С. 51-56.
4. Здійснити реферування наукової статті В. Дмитренко «Зміст права на ноу-хау». *National law journal: theory and practice*. 2018. № 1 (29). С. 58 – 62.
5. Скласти не менше три фабули задачі за темою «Цивільно-правова охорона та захист права на комерційну таємницю».

Практичні завдання

1. ДП «Зеніт» перед своїми працівниками за останні два місяці мало заборгованість по виплаті заробітної плати. Водночас, як стало відомо із засобів масової інформації, місяць тому назад керівник цього підприємства придбав для себе службовий автомобіль престижного класу. З огляду на ситуацію, яка склалася на підприємстві по невиплаті заробітної плати один із працівників підприємства, довідавшись про таку інформацію, звернувся в письмовій формі до керівника з проханням надати інформацію щодо вартості такого автомобіля та за які кошти його куплено.

Директор підприємства відмовився надавати таку інформацію посилаючись на те, що вона віднесене до комерційної таємниці.

Дайте оцінку ситуації, яка склалася.

2. Впродовж місяця після свого призначення на посаду голови правління ВАТ «Оздоровниця» К. Петренко прийняв наказом, яким затвердив Положення про правовий режим комерційної таємниці на підприємстві.

Чи мав право П. Пилипенко своїм наказом затверджувати таке Положення?

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 30. – Ст.141.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV URL : <http://rada.gov.ua>
3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV URL : <http://rada.gov.ua>
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. URL : <http://rada.gov.ua>
5. Закон України від 01.12.2022 р. № 2811-IX «Про авторське право і суміжні права» URL : <http://rada.gov.ua>
6. Про перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці : Постанова Кабінету міністрів України № 611 від 09.08.1993 р. URL : <http://rada.gov.ua>
7. Антонюк П. Є. Формування переліку інформації суб'єкта господарювання, яка становить комерційну таємницю. URL : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Advokat/2009_5/2009-5-Antonyuk.pdf
8. Гарарук І. В. Комерційна таємниця як об'єкт цивільних прав в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Гарарук Ігор Володимирович; Івано-Франків. ун-т права ім. короля Данила Галицького. Івано-Франківськ, 2016. 16 с.
9. Банківська таємниця: особливості її нормативно-правового регулювання в Україні та в законодавстві зарубіжних країн : автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Гетманцев Данило Олександрович; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2003. 20 с
10. Дідук А. Г. Правовий режим конфіденційної інформації: цивільно-правовий аспект: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. : спец. 12.00.03 – «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / А. Г. Дідук. Харків, 2008. 19 с.
11. Дибя І. Комерційна таємниця. Юридичний вісник України. 2005. № 35.
12. Івченко Т. В. Цивільно-правове регулювання комерційної таємниці як об'єкта права інтелектуальної власності в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. : спец. 12.00.03 – «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / Т. В. Івченко. Київ, 2009. 20 с.
13. Івченко Т. В. Деякі питання правового регулювання поняття «ноу-хау». Держава і право: юридичні і політичні науки : зб. наук. праць. 2005. Вип. 34. С. 260-265.
14. Івченко Т. В. Роль суду в захисті права на комерційну таємницю. Держава і право: юридичні і політичні науки : зб. наук. праць. 2007. Вип. 38. С. 442-448.
15. Кохановська О. В. Теоретичні проблеми інформаційних відносин у цивільному праві: Монографія. К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2006. 463 с.

16. Кулініч О. О. Інформація з обмеженим доступом як об'єкт цивільних прав : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право та цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / О. О. Кулініч. К., 2006. 18 с.

17. Маріц Д.О. Інформаційні правовідносини в Україні: теоретичні та практичні аспекти: монографія./Д.О. Маріц. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2018. 472 С.

18. Матвієнко П. Є. Адміністративна відповідальність за порушення законодавства про комерційну таємницю : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. : спец. 12.00.03 – «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / П. Є. Матвієнко. К., 2010. 19 с.

19. Нікіфоров Г. К., Нікіфоров С. С. Підприємництво та правовий захист комерційної таємниці: Навч.-практ. посіб. Для вищих навч. зал. К.: Олан, 2001. 208 с.

20. Носік Ю. В. Право на комерційну таємницю в Україні: Монографія. – К.: КНТ, 2007. – 240 с.

21. Сляднева Г. О. Право суб'єкта господарювання на комерційну таємницю та його захист: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. : спец. 12.00.03 – «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / Г. О. Сляднева. Донецьк, 2005. 16 с.

22. Тополова Л. Д. Правовий режим комерційної таємниці : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. : спец. 12.00.03 – «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / Л. Д. Тополова. Донецьк, 2006. 20 с.

ТЕМА 6. ТАЄМНИЦЯ ПРИВАТНОГО ЖИТТЯ ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ. ІНШІ ВИДИ ТАЄМНИЦЬ (4 год.)

Дана тема розрахована на 4 год. На перше семінарське заняття виносяться 1-2.3 включно теоретичні питання, а також задача номер 2. Усі інші завдання на наступне заняття.

Методичні вказівки

Під таємницею приватного життя розуміють конфіденційні відомості, що охороняються законом та складають особисту або сімейну таємницю особи, незаконне збирання або поширення яких заподіює шкоду правам і інтересам цієї особи і надає їй право на захист відповідно до чинного законодавства.

При підготовці до семінарського заняття слід вивчити юридичну природу таємниці приватного життя, а також особливості її співвідношення із іншими видами таємниць. Крім того, не можна оминати увагою вивчення й інших видів таємниць, зокрема професійних, а саме адвокатської, банківської, медичної, нотаріальної, таємниці листування,

телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції, таємниці усиновлення тощо.

При вивченні цієї теми важливе значення має також аналіз різноманітних позицій вчених стосовно суті професійної таємниці загалом, та проблеми її класифікації на окремі різновиди.

Готуючись до заняття слід проаналізувати відповідні положення Конституції України, ЦК України, СК України, Законів України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», «Про банки і банківську діяльність», «Основи законодавства України про охорону здоров'я», а також інших нормативних актів з цієї тематики.

Питання для обговорення

1. Поняття та юридична природа таємниці приватного життя.
2. Інші види таємниць.
 - 2.1. Правовий режим адвокатської таємниці.
 - 2.2. Правовий режим банківської таємниці.
 - 2.3. Правовий режим медичної таємниці.
 - 2.4. Правовий режим нотаріальної таємниці.
 - 2.5. Правовий режим таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції.
 - 2.6. Правовий режим таємниці усиновлення (удочеріння).

Термінологічне завдання : таємниця особистого життя; професійна таємниця; банківська таємниця; адвокатська таємниця; медична таємниця; нотаріальна таємниця; таємниця усиновлення; таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції.

Питання для самоконтролю

1. Назвіть ознаки, які є характерними для таємниці приватного життя.
2. Який принцип лежить в основі визначення відомостей, які становлять таємниці особистого життя?
3. Які особи відносяться до суб'єктів особистої таємниці?
4. Яким чином співвідносяться між собою таємниці особистого життя з професійними таємницями?
5. Які види таємниць відносяться до професійних?

Індивідуальні завдання

1. Підготувати реферат на тему: «Медична таємниця : особливості правового режиму».
2. Підготувати реферат на тему: «Адвокатська таємниця : особливості правового режиму».

3. Підготувати реферат на тему: «Таємниця усиновлення : особливості правового режиму».
4. Скласти список бібліографічних джерел на тему «Правовий режим таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції».
5. Скласти список бібліографічних джерел на тему «Правовий режим таємниці усиновлення».
6. Скласти список бібліографічних джерел на тему «Правовий режим медичної таємниці».
7. Скласти не менше п'яти варіантів тестових завдання відкритої форми з двома правильними відповідями за темою «Цивільно-правовий захист таємниць особистого життя людини».

Практичні завдання

1. Довідавшись про стан свого здоров'я К. Симоненко вирішив скласти заповіт. Заповіт було посвідчено одним із нотаріусів державної нотаріальної контори районного центру. Л. Вінтоняк будучи помічником нотаріуса проживав в тому ж селі що й К. Симоненко. Перейшовши на іншу роботу Л. Вінтоняк поцікавився в одного із синів К. Симоненка, що є передумовою для його конфлікту із батьком. Крім того, Л. Вінтоняк також повідомив, що через його конфлікти із батьком батько відмовився заповідати йому своє майно. Така інформація спровокувала ще більший конфлікт в родині К. Симоненків.

Дайте правову оцінку ситуації, яка склалася.

2. Подавши позов про розірвання шлюбу Л. Купріянова спираючись на положення Законів України «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації» звернулася до Івано-Франківської філії банку «Фінанси і кредит» для отримання інформації про те, чи не має її чоловік відкритих депозитних рахунків у відділеннях цього банку, якщо має, то скільки грошей на цих рахунках знаходиться?

Яким чином в цій ситуації має діяти Івано-Франківська філія банку «Фінанси і кредит»?

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 30. – Ст.141.
2. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. № 2947-III URL : <http://rada.gov.ua>
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV URL : <http://rada.gov.ua>
4. Закон України від 05.07.2012 р. № 2947-III «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» URL : <http://rada.gov.ua>
5. Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III «Про банки і банківську діяльність» URL : <http://rada.gov.ua>

6. Закон України від 24.02.1994 р. № 40041-XII «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» URL : <http://rada.gov.ua>
7. Закон України від 06.04.2000 р. № 1645-III «Про захист населення від інфекційних хвороб» URL : <http://rada.gov.ua>
8. Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI «Про захист персональних даних» URL : <http://rada.gov.ua>
9. Закон України «Про нотаріат» від 02.09.1993 р. № 3425-XII URL : <http://rada.gov.ua>
10. Основи законодавства України про охорону здоров'я від 19.11.1992 р. № 2801-XII URL : <http://rada.gov.ua>
11. Закон України від 22.02.2000 р. № 1489-III «Про психіатричну допомогу» URL : <http://rada.gov.ua>
12. Про затвердження Правил зберігання, захисту, використання та розкриття банківської таємниці : Постанова правління Національного банку України № 267 від 14.07.2006 р. URL : <http://rada.gov.ua>
13. Про надання роз'яснення : лист управління юридичного забезпечення банківського нагляду Національного банку України № 47-112/240-12219 від 09.09.2008 р. URL : <http://rada.gov.ua>
14. Рішення Конституційного суду України у справі № 1-9/2012 за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України від 20.01.2012 р. URL : <http://rada.gov.ua>
15. Безклубий І. А. Банківські правочини: цивільно-правові проблеми: Монографія. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2005. 278 с.
16. Бобрик Володимир Іванович. Цивільно-правова охорона особистого життя фізичних осіб: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Національний ун-т внутрішніх справ. Х., 2004. 20 с.
17. Брижко В. М. Правовий механізм захисту персональних даних: Монографія / За заг. ред. М. Я. Швеця та Р. А. Калюжного. К.: Парламентське видавництво, 2003.
18. Гетманцев Д. О. Банківська таємниця: особливості її нормативно-правового регулювання в Україні та в законодавстві зарубіжних країн: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. : спец. 12.00.03 – «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / Д.О. Гетманцев. Київ, 2003 . 23 с.
19. Коробцова Н. В. Цивільно-правова охорона таємниць особистого життя людини / Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Х. : ВД "ІНЖЕК", 2005. 152 с.
20. Логінова С. М. Адвокатська таємниця: теорія і практика : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. : спец. 12.00.03 – «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / С. М. Логінова. Київ, 2002. 20 с.

21. Маріц Д.О. Інформаційні правовідносини в Україні: теоретичні та практичні аспекти: монографія./Д.О. Маріц. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2018. 472 С.
22. Мацегорін О. І. Цивільно-правова охорона права на таємницю про стан здоров'я. Часопис Київського університету права. 2010. № 4. С. 154 – 158.
23. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України : у 2-т. 5-те вид., перероб. і допов. / за ред. О. В. Дзери (кер. авт. кол.), Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2013. Т.ІІ. 1120 с.
24. Нотаріат в Україні [Текст] : навч. посіб. / [Ю. В. Нікітін та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук. проф. Ю. В. Нікітіна] ; Нац. акад. упр. - 4-те вид., допов. і перероб. Київ : ВНЗ «Нац. акад. Управління» : Алерта, 2016. 585 с
25. Стефанчук Р. О. Особисті немайнові права фізичних осіб (поняття, зміст, система, особливості здійснення та захисту): монографія / відп. ред. Я. М. Шевченко. К.: КНТ, 2008.
26. Стеценко С. Г. Медичне право України (правове забезпечення лікарської таємниці): монографія / С. Г. Стеценко, І. В. Шатковська. К.: Атака, 2010. 144 с.
27. Тунік А. Захист персональних даних : аналіз вітчизняного законодавства. Підприємництво, господарство і право. 2011. № 8. С. 97 – 100.
28. Шаповалова А. О. Забезпечення охорони банківської таємниці у кримінальному процесі України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. : спец. 12.00.03 – «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / А. О. Шаповалова. Київ, 2009. – 18 с.

ТЕМА 7. ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ТАЄМНИЦЬ ОСОБИСТОГО ЖИТТЯ ЛЮДИНИ

Методичні вказівки

Як відомо ефективність здійснення фізичними особами своїх суб'єктивних прав безпосередньо залежить від юридичних механізмів, які покликані гарантувати здійснення таких прав. Одним із таких механізмів є механізм захисту суб'єктивних прав та інтересів, який носить комплексний та міжгалузевий характер, що й зумовлює роль і значення цієї теми в рамках цього курсу.

При підготовці до цієї теми необхідно приділити увагу вивченню юридичної природи права на захист таємниць особистого життя людини, формам в рамках яких може бути реалізовано таке право, а також аналізу способів захисту, які можуть бути обраними суб'єктами цивільних прав для захисту таємниць особистого життя.

Готуючись до семінарського заняття особливу увагу слід звернути на проблематику співвідношення способів та засобів захисту таємниць особистого життя людини.

Питання для обговорення

1. Поняття захисту таємниць особистого життя людини.
2. Судовий захист таємниць особистого життя людини.
3. Позасудовий захист таємниць особистого життя людини.

Термінологічне завдання : право на захист таємниць особистого життя; способи захисту таємниць особистого життя; засоби захисту таємниць особистого життя; форми захисту таємниць особистого життя.

Питання для самоконтролю

1. *З якого моменту в осіб виникає право на захист таємниць особистого життя?*
2. *Назвіть форми в рамках яких особами може бути реалізовано право на захист таємниць особистого життя?*
3. *Які юрисдикційні способи захисту можуть використовуватися особами для захисту своїх прав на таємницю особистого життя?*
4. *Яким чином між собою співвідносяться способи та засоби захисту таємниць особистого життя людини?*
5. *В чому полягає особливість позасудового захисту таємниць особистого життя?*

Індивідуальні завдання

1. Скласти список бібліографічних джерел на тему «Цивільно-правовий захист таємниць особистого життя людини».
2. Скласти не менше три фабули задачі за темою «Судовий захист таємниць особистого життя людини».

Практичні завдання

1. Адвокат К. Іванов, який спеціалізується на вирішенні сімейних спорів у приватній бесіді із своїм другом також адвокатом Л. Бистрицьким розповів, що один із відомих підприємців міста (назвавши його прізвище) звернувся до нього за правовою допомогою. Як виявилось Л. Бистрицький перебував у дуже близьких стосунках із цією родиною у зв'язку із чим поцікавився в дружини підприємця про потреби в отриманні правової допомоги її чоловіка саме в адвоката К. Іванова, що спровокувало ще більший конфлікт в родині, оскільки між подружжям останнім часом особисті відносини були доволі загострені.

Дайте оцінку ситуації, яка склалася. В який спосіб у цій ситуації підприємець може захистити свої права?

2. Будучи представником Н. Самійліва у цивільній справі С. Іваненко звернувся з адвокатським запитом до головного лікаря Комарівської центральної районної лікарні для отримання інформації щодо факту

звернення відповідача у справі М. Петренка за отриманням медичної допомоги та його діагнозу. Головний лікар дав відповідь на всі питання, які цікавили адвоката.

Дайте правову оцінку діям головного лікаря.

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 30. – Ст.141.
2. Закон України від 05.07.2012 р. № 2947-III «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» URL : <http://rada.gov.ua>
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV URL : <http://rada.gov.ua>
4. Закон України від 05.07.2012 р. № 2947-III «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» URL : <http://rada.gov.ua>
5. Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III «Про банки і банківську діяльність» URL : <http://rada.gov.ua>
6. Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI «Про захист персональних даних» URL : <http://rada.gov.ua>
7. Закон України «Про нотаріат» від 02.09.1993 р. № 3425-XII URL : <http://rada.gov.ua>
8. Основи законодавства України про охорону здоров'я від 19.11.1992 р. № 2801-XII URL : <http://rada.gov.ua>
9. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 р. № 1402-VIII URL : <http://rada.gov.ua>
10. Закон України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 р. № 1697-VII URL : <http://rada.gov.ua>
11. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. URL : <http://rada.gov.ua>
12. Рішення Конституційного суду України у справі № 1-9/2012 за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України від 20.01.2012 р. URL : <http://rada.gov.ua>
13. Рішення Конституційного Суду України у справі № 5-зп (Справа № 18/203-97 щодо офіційного тлумачення статей 3, 23, 31, 47, 48 Закону України «Про інформацію» та статті 12 Закону України «Про прокуратуру» (справа К. Г. Устименка) від 30.10.1997 р. URL : <http://rada.gov.ua>
14. Гетманцев Д. О. Банківська таємниця: особливості її нормативно-правового регулювання в Україні та в законодавстві зарубіжних країн: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. : спец. 12.00.03 – «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / Д. О. Гетманцев. Київ, 2003. 23 с.
15. Коробцова Н. В. Цивільно-правова охорона таємниць особистого життя людини / Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Х. : ВД "ІНЖЕК", 2005. 152 с.

16. Кот О. О. Здійснення та захист суб'єктивних цивільних прав: проблеми теорії та судової практики : монографія. Київ: Алерта, 2017. 494 с.
17. Маріц Д.О. Інформаційні правовідносини в Україні: теоретичні та практичні аспекти: монографія./Д.О. Маріц. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2018. 472 С.
18. Кохановська О. В. Теоретичні проблеми інформаційних відносин у цивільному праві: Монографія. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2006. 463 с.
19. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України : у 2-т. 5-те вид., перероб. і допов. / за ред. О. В. Дзери (кер. авт. кол.), Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2013. Т.ІІ. 1120 с.
20. Стеценко С. Г. Медичне право України (правове забезпечення лікарської таємниці): монографія / С. Г. Стеценко, І. В. Шатковська. К.: Атака, 2010. 144 с.
21. Устименко Н. В. Таємниці особистого життя людини та їх цивільно-правова охорона: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. : спец. 12.00.03 – «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / Н. В. Устименко. Харків, 2001. 21 с.
22. Шатковська І. В. Адміністративно-правове забезпечення лікарської таємниці в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук.: спец. 12.00.03 – «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / І. В. Шатковська. К., 2010. 20 с.

ТЕМА 8. ПЕРСОНАЛЬНІ ДАНІ ПРО ОСОБУ ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ

Персональні дані про особу є одним із видів інформації з обмеженим доступом, а, отже, перебувають в режимі правової охорони. Тому готуючись до цієї теми слід передусім з'ясувати поняття персональних даних, правову основу забезпечення їх правової охорони, коло суб'єктів правовідносин у сфері персональних даних, а також порядок та процедуру захисту персональних даних.

Не менш актуальними в межах цієї теми є також питання щодо відповідальності за порушення законодавства у сфері охорони та захисту персональних даних про особу.

Питання для обговорення

1. Поняття «персональні дані» та джерела їх правового регулювання
2. Принципи обробки персональних даних
3. Суб'єкти правовідносин у сфері персональних даних
4. Порядок та процедура захисту персональних даних
5. Порядок здійснення контролю за додержанням законодавства про захист персональних даних

Індивідуальні завдання

1. Скласти не менше п'яти варіантів тестових завдання відкритої форми з двома правильними відповідями за темою «Порядок та процедура захисту персональних даних»;
2. Скласти не менше п'яти варіантів тестових завдання відкритої форми з двома правильними відповідями за темою «Порядок здійснення контролю за додержанням законодавства про захист персональних даних»

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 30. – Ст.141.
2. Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI «Про захист персональних даних» URL : <http://rada.gov.ua>
3. Про Службу безпеки України : Закон України від 25.03.1992 р. № 2229-XII URL : <http://rada.gov.ua>
4. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992 р. № 2135-XII URL : <http://rada.gov.ua>
3. Інформація з обмеженим доступом, що не є державною таємницею, в законодавстві України: аналітичний огляд / О.В. Ботвінкін, В.П. Ворожко. К.: Видавництво Національної академії СБУ, 2006. 96 с.
4. Василюк В. Я., Климчик С. О. Інформаційна безпека держави: Курс лекцій. К.: КНТ, Видавничий дім «Скіф», 2008. 136 с.
5. Бем М.В., Городинський І.М., Саттон Г., Родіоненко О.М. Захист персональних даних : Правове регулювання та практичні аспекти : науково-практичний посібник. К.: К.І.С., 2015. 220 с.
6. Каратник О. Види інформації про фізичну особу (персональні дані): питання правової класифікації. Підприємництво, господарство і право. 2013. № 11. С. 51-54
7. Коробцова Н. В. Цивільно-правова охорона таємниць особистого життя людини / Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Х. : ВД "ІНЖЕК", 2005. 152 с.
8. Кохановська О. В. Теоретичні проблеми інформаційних відносин у цивільному праві: Монографія. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2006. 463 с.
9. Маріц Д.О. Інформаційні правовідносини в Україні: теоретичні та практичні аспекти: монографія./Д.О. Маріц. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2018. 472 с.

Тематика та зміст семінарських занять для заочної форми навчання

ТЕМА 1. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ІНФОРМАЦІЇ З ОБМЕЖЕНИМ ДОСТУПОМ

Методичні вказівки

«Правовий режим інформації з обмеженим доступом» є однією із основних тем з курсу «Охорона державної таємниці та інформації з обмеженим доступом», так як передбачає вивчення основних, фундаментальних положень таємниці як різновиду інформації з обмеженим доступом.

При підготовці до семінарського заняття слід вивчити поняття та юридичну природу інформації, проблеми класифікації інформації на окремі різновиди, юридичну сутність таємниці як правового режиму, проблематику співвідношення таких правових категорій як «охорона» та захист «таємниці» тощо.

З огляду на теоретичний характер цієї теми особливу увагу слід звернути на вивчення питань термінологічного характеру.

Враховуючи дискусійний характер юридичної природи інформації як правової категорії вивчаючи питання, які виносяться на обговорення цього семінарського заняття необхідно приділити увагу вивченню не тільки юридичної літератури з цивільного права, але й також з інформаційного.

Готуючись до семінарського заняття слід проаналізувати відповідні положення ЦК України, Законів України «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації», «Про державну таємницю» тощо.

Питання для обговорення

1. Поняття, види та ознаки інформації як правового явища
2. Інформація з обмеженим доступом : поняття, ознаки, класифікація
3. Джерела правового регулювання інформації з обмеженим доступом
4. Таємниця як режим інформації з обмеженим доступом
5. Охорона та захист інформації з обмеженим доступом

Термінологічне завдання : інформація; публічна інформація; інформація з обмеженим доступом; таємниця; правовий режим таємниці; охорона таємниці; захист таємниці.

Питання для самоконтролю

1. Назвіть основні нормативні акти України, які стосуються правового регулювання охорони та захисту таємниці?
2. Назвіть ознаки, які є характерними для інформації.

3. Які види таємниць виділяють в юридичній літературі та законодавстві України?
4. Назвіть ознаки, які є характерними для інформації з обмеженим доступом?
5. Що є змістом інформації з обмеженим доступом?
6. В чому полягає відмінність таємної інформації від конфіденційної?
7. Яким чином співвідносяться між собою такі правові категорії як «охорона інформації» та «захист інформації»?

Індивідуальні завдання

1. Здійснити реферування наукової статті О.П. Гуйван «Засади інформаційної безпеки як способу захисту інформації». Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2017. Вип. 6. Том 1. С. 46-51.
2. Здійснити реферування наукової статті Г. Писаренко «Шляхи підвищення ефективності нормативно-правового регулювання юридичної відповідальності в інформаційній сфері в Україні». *Visegrad Journal on Human Rights*. 2018. № 1. С. 71 – 74.

Практичні завдання

1. 28 серпня 2022 р. С. Максимів звернувся до ДП «Едем» з проханням у наданні інформації щодо наявності вакантних посад на підприємстві та розміру посадових окладів таких посад згідно з штатним розписом. Однак директор ДП «Едем» відмовився надати таку інформацію посилаючись на те, що такі відомості віднесені до конфіденційної інформації підприємства. С. Максимів вирішив оскаржити такі дії директора ДП «Едем» в судовому порядку.

Чи можуть відомості, про які йдеться, бути віднесеними до конфіденційної інформації ДП «Едем»? Такі дії С. Максиміва слід розглядати як заходи, які спрямовані на захист права на інформації чи охорону таких прав?

2. Директор ДП «Атлант» в приміщеннях підприємства, де знаходяться документи з інформацією обмеженого доступу встановив камери зовнішнього спостереження.

Такі дії директора підприємства є заходами, які спрямовані на охорону таємниці чи її захист?

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 30. – Ст.141.
2. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII URL : <http://rada.gov.ua>
3. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII URL : <http://rada.gov.ua>

4. Про державну таємницю : Закон України від 21.01.1994 р. № 3855-ХІІ URL : <http://rada.gov.ua>
5. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI URL : <http://rada.gov.ua>
6. Баскоков В. «Інформація з обмеженим доступом: аналіз термінологічно-понятійного апарату». Підприємництво, господарство і право. 2011. № 5 (185). С.124-128.
7. Василюк В. Я., Климчик С. О. Інформаційна безпека держави: Курс лекцій. К.: КНТ, Видавничий дім «Скіф», 2008. 136 с.
8. Головка О. М. Медіа безпека людина: засади інформаційно-правової політики. Монографія. Київ: Видавничий дім «АртЕк». 2019. 168 с.
9. Дідук А. Г. Правовий режим конфіденційної інформації: цивільно-правовий аспект: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. : спец. 12.00.03 – «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / А. Г. Дідук. - Харків, 2008. – 19 с.
10. Довгань О. Д. Забезпечення інформаційної безпеки в контексті глобалізації. НАПрН України, НДПП, НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2015. 388 с.
11. Кормич Б. А. Інформаційне право. Підручник. Харків: БУРУН і К., 2011. 334 с.
12. Кулініч О. О. Інформація з обмеженим доступом як об'єкт цивільних прав : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право та цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / О. О. Кулініч. – К., 2006. – 18 с.
13. Кулініч О. О. Окремі випадки обмеження права на таємницю // Актуальні проблеми цивільного права та процесу : матер. між нар. наук. конф., присвяченої пам'яті Ю. С. Червоного, (Одеса, 12 лютого 2010 р.). – Одеса : Фенікс, 2010. С. 45-48.
14. Курс адміністративного права України : підручник / за ред. О. В. Кузьменко. 3-тє вид., допов. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 904 с.
15. Маріц Д.О. Інформаційні правовідносини в Україні: теоретичні та практичні аспекти: монографія./Д.О. Маріц. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2018. 472 С.
16. Марущак А. І. Інформаційне право України : Підручник. К.: Дакар, 2011. 456 с.
17. Організація захисту інформації з обмеженим доступом. Гуз А.М., Довгань О.Д., Марущак А.І. та ін. ; за заг. ред. Є.Д. Скулиша. - К. : Наук.-вид. відділ НА СБ України, 2011. 378 с.
18. Ясечко С. В. Цивільно-правова відповідальність за порушення права на інформацію: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. : спец. 12.00.03 – «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / С. В. Ясечко. Харків, 2011. 18 с.

ТЕМА 2. ПРАВОВА ОХОРОНА ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ

Методичні вказівки

Відповідно до Закону України «Про державну таємницю» державна таємниця – це вид таємної інформації, що охоплює відомості у сфері оборони, економіки, науки і техніки, зовнішніх відносин, державної безпеки та охорони правопорядку, розголошення яких може завдати шкоди національній безпеці України та які визнані у порядку, встановленому цим Законом, державною таємницею і підлягають охороні державою.

Готуючись до заняття необхідно вивчити поняття та юридичну природу державної таємниці, правовий статус держаних експертів з питань таємниць, порядок віднесення тої чи іншої інформації до державної таємниці, особливості допуску та доступу громадян до державної таємниці.

При підготовці до семінарського заняття слід проаналізувати відповідні положення Закону України «Про державну таємницю», а також положення інших нормативних актів, які стосуються правового регулювання питань, які стосуються тематики семінарського заняття.

Питання для обговорення

1. Поняття та юридична природа державної таємниці.
2. Відомості, які належать до державної таємниці. Інформація, що не належить до державної таємниці.
3. Державні експерти з питань таємниць, їх права та обов'язки. Порядок зарахування інформації до державної таємниці.
4. Звід відомостей, що становлять державну таємницю.
5. Допуск громадян до державної таємниці. Відмова у наданні допуску до державної таємниці.
6. Відповідальність за порушення законодавства про охорону державної таємниці.

Термінологічне завдання : державна таємниця; охорона державної таємниці; державний експерт з питань таємниць; доступ до державної таємниці; звід відомостей, що становлять державну таємницю; віднесення інформації до державної таємниці.

Питання для самоконтролю

1. Яка інформація може бути віднесеною до державної таємниці?
2. В чому полягає відмінність конфіденційної інформації від державної таємниці?
3. Якими правами та обов'язками наділені державні експерти з питань таємниць?
4. Який порядок віднесення інформації до державної таємниці?

5. Який порядок допуску громадян до державної таємниці?
6. У яких випадках допуск громадян до державної таємниці не надається?
7. У яких випадках надається доступ громадян до державної таємниці?

Індивідуальні завдання

1. Підготувати реферат на тему: «Особливості юридичної відповідальності за порушення законодавства про охорону державної таємниці».
2. Здійснити реферування наукової статті В. Ф. Пузирного «Державна таємниця: поняття та сутність». Актуальні проблеми вітчизняної юридичної науки та практики. 2020. № 1(6). С. 37-41.
3. Скласти не менше п'яти варіантів тестових завдання відкритої форми з двома правильними відповідями за темою «Правова охорона державної таємниці».
4. Скласти не менше три фабули задачі за темою «Відповідальність за порушення законодавства про охорону державної таємниці».

Практичні завдання

1. Директор науково-дослідного інституту, який спеціалізується на дослідженнях у сфері радіофізики проаналізувавши наукові результати отримані його працівниками звернувся з клопотанням до державного експерта з питань таємниць про віднесення окремої інформації до державної таємниці.

Довідавшись про таке клопотання директора працівники науково-дослідного інституту організували збори трудового колективу на яких прийняли рішення про відмову у наданні згоди державному експертові з питань таємниць на віднесення такої інформації до державної таємниці. Мотивом прийняття такого рішення працівниками слугували особливості правового режиму державної таємниці.

Чи мав право директор науково-дослідного інституту звертатися із таким клопотанням до державного експерта з питань державної таємниці? Чи залежить прийняття рішення державним експертом з питань таємниць про віднесення такої інформації до державної таємниці від згоди працівників науково-дослідного інституту?

2. Начальник управління Служби безпеки України в Львівській області звернувся із проханням до голови Служби безпеки України про призначення його державним експертом з питань таємниць. Звертаючись із таким проханням начальник управління Служби безпеки України в Львівській області керувався тим, що у нього є відповідна освіта та стаж роботи в органах служби безпеки понад 20 років.

Яке рішення у цьому випадку має прийняти голова Служби Безпеки України?

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 30. – Ст.141.
2. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII URL : <http://rada.gov.ua>
3. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII URL : <http://rada.gov.ua>
4. Про державну таємницю : Закон України від 21.01.1994 р. № 3855-XII URL : <http://rada.gov.ua>
5. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI URL : <http://rada.gov.ua>
6. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI URL : <http://rada.gov.ua>
7. Про національну безпеку : Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII URL : <http://rada.gov.ua>
8. Про Службу безпеки України : Закон України від 25.03.1992 р. № 2229-XII URL : <http://rada.gov.ua>
9. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. URL : <http://rada.gov.ua>
10. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. URL : <http://rada.gov.ua>
11. Указ Президента України № 190/2020 від 24.09.2024 р. «Про Перелік посадових осіб, на яких покладається виконання функцій державного експерта з питань таємниць» URL : <http://rada.gov.ua>
12. Звід відомостей, що становлять державну таємницю, затверджений наказом СБУ від 23.12.2020 № 383 URL : <http://rada.gov.ua>
13. Артемов В. Правові проблеми захисту інформації з обмеженим доступом на шляху до НАТО. Підприємство, господарство і право. 2006. № 10.
14. Архипов О.Є., Бородавко І.Т., Ворожко В.П. Оцінювання ефективності системи охорони державної таємниці / Національна академія служби безпеки України. Інститут захисту інформації з обмеженим доступом. К. : Науково-видавничий відділ Національної академії СБУ, 2007. 62 с.
15. Ботовкін О.В., Шлапаченко В.М., Ворожко В.П., Пашков А.С. Історія охорони державної таємниці в Україні: монографія / Національна академія служби безпеки України. Інститут захисту інформації з обмеженим доступом. К. : Науково-видавничий відділ Національної академії СБУ, 2008. 155 с.
16. Василюк В.Я., Климчик С.О. Інформаційна безпека держави: Курс лекцій. К.: КНТ, Видавничий дім «Скіф», 2008. 136 с.
17. Дубняк М. В. Інформаційна взаємодія у місцевому самоврядуванні. Монографія. Київ: Видавничий дім «АртЕк». 2019. 190 с.

18. Довгань О. Д. Забезпечення інформаційної безпеки в контексті глобалізації. НАПрН України, НДПП, НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2015. 388 с.
19. Зачепило В.С., Байдаков В.С. Правові основи захисту інформації. Конспект лекцій. Львів, 2005 р.
20. Курс адміністративного права України : підручник / за ред. О. В. Кузьменко. 3-тє вид., допов. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 904 с.
21. Кормич Б. А. Інформаційне право. Підручник. Харків: БУРУН і К., 2011. 334 с.
22. Лісовські Ю. П. Інформаційна безпека України: навч. посіб. / Лісовські Ю. П. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 172 с.
23. Маріц Д.О. Інформаційні правовідносини в Україні: теоретичні та практичні аспекти: монографія./Д.О. Маріц. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2018. 472 С.
24. Мірошник Ю. Державна таємниця як складова забезпечення національної безпеки. Право України. 2004. № 9. С. 32-34.
25. Організація захисту інформації з обмеженим доступом. Гуз А.М., Довгань О.Д., Марушак А.І. та ін. ; за заг. ред. Є.Д. Скулиша. К. : Наук.-вид. відділ НА СБ України, 2011. 378 с.

ТЕМА 3. ПРАВОВА ОХОРОНА СЛУЖБОВОЇ ТАЄМНИЦІ

Методичні вказівки

Роль і значення цієї теми в межах курсу «Правова охорона державної, службової та особистої таємниці» обумовлена сферою застосування службової таємниці як різновиду інформації з обмеженим доступом, зокрема в діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування тощо.

При підготовці до семінарського заняття слід вивчити поняття та юридичну природу службової таємниці, її співвідношення з іншими видами таємниць. Особливу увагу слід також приділити аналізу правових аспектів юридичної відповідальності за порушення законодавства про охорону службової таємниці.

При підготовці до семінарського заняття слід проаналізувати відповідні положення Законів України «Про інформацію», «Про державну таємницю», «Про доступ до публічної інформації», а також положення інших нормативних актів, які стосуються правового регулювання питань, які стосуються тематики семінарського заняття.

Питання для обговорення

1. Поняття та ознаки службової таємниці.
2. Відомості, які становлять службову таємницю.
3. Суб'єкти права на службову таємницю.
4. Відповідальність за порушення законодавства про охорону службової таємниці.

Термінологічне завдання : службова таємниця; суб'єкти права на службову таємницю; суб'єкт владних повноважень.

Питання для самоконтролю

1. Назвіть ознаки, які є характерними для службової таємниці.
2. Назвіть відомості, які можуть бути віднесені до службової таємниці.
3. Який принцип лежить в основі визначення відомостей, які становлять службову таємницю?
4. Які особи можуть бути суб'єктами права на службову таємницю?
5. Яким чином між собою співвідноситься службова таємниця із професійною?
6. Чим зумовлена необхідність включення в цивільно-правову сферу службової таємниці?

Індивідуальні завдання

1. Підготувати реферат на тему: «Особливості правового режиму службової інформації».
2. Підготувати реферат на тему: «Проблеми реалізації законодавства України про охорону службової таємниці».
3. Скласти список бібліографічних джерел на тему «Відповідальність за порушення законодавства про охорону службової таємниці».
4. Здійснити реферування Рішення Конституційного суду України від 20.01.2012 р. у справі № 1-9/2012 р. за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України.

Практичні завдання

1. В. Дичкевич працюючи начальником фінансового відділу Іванівської районної державної адміністрації за порушення трудової дисципліни протягом року отримав двічі догану у зв'язку із чим звільнився з роботи за власним бажанням.

Прийнявши рішення про участь у виборах на посаду голови сільської ради С. Дичкевич звернувся до голови Іванівської райдержадміністрації з проханням віднести інформацію, яка стосується застосування до нього заходів дисциплінарного характеру до режиму службової таємниці.

Яке рішення в цій ситуації має прийняти голова Іванівської районної державної адміністрації?

2. В червні 2022 р. Д. Кравцова призначено начальником сільськогосподарської інспекції Тернопільської області. Впродовж місяця після свого призначення Д. Кравцов своїм наказом затвердив Положення,

яким врегульовувалися питання правового режиму службової таємниці в сільськогосподарській інспекції області.

Чи мав право Д. Кравцов будучи начальником обласної інспекції своїм наказом затверджувати таке Положення?

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 30. – Ст.141.
2. Про авторське право та суміжні права : Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-XII URL : <http://rada.gov.ua>
3. Закон України від 23.12.1993 р. «Про авторське право і суміжні права» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>
4. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII URL : <http://rada.gov.ua>
5. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII URL : <http://rada.gov.ua>
6. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI URL : <http://rada.gov.ua>
7. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI URL : <http://rada.gov.ua>
8. Про контр розвідувальну діяльність : Закон України від 26.12.2002 р. № 374-IV URL : <http://rada.gov.ua>
9. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992 р. № 2135-XII URL : <http://rada.gov.ua>
10. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. URL : <http://rada.gov.ua>
11. Типова інструкція про порядок ведення обліку, зберігання, використання і знищення документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять службову інформацію, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 19.10.2016 № 736-2016-п. URL : <http://rada.gov.ua>
12. Довгань О. Д. Забезпечення інформаційної безпеки в контексті глобалізації. НАПрН України, НДПП, НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2015. 388 с.
13. Дубняк М. В. Інформаційна взаємодія у місцевому самоврядуванні. Монографія. Київ: Видавничий дім «АртЕк». 2019. 190 с.
14. Курс адміністративного права України : підручник / за ред. О. В. Кузьменко. 3-тє вид., допов. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 904 с.
15. Кормич Б. А. Інформаційне право. Підручник. Харків: БУРУН і К., 2011. 334 с.
16. Лісовські Ю. П. Інформаційна безпека України: навч. посіб. / Лісовські Ю. П. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 172 с.
17. Маріц Д.О. Інформаційні правовідносини в Україні: теоретичні та практичні аспекти: монографія./Д.О. Маріц. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2018. 472 С.

18. Марущак А. І. Правові основи захисту інформації з обмеженим доступом. К., 2007. 209 с.
19. Марущак А. І. Інформаційне право: доступ до інформації. К., 2007. 221 с.
20. Організація захисту інформації з обмеженим доступом. Гуз А.М., Довгань О.Д., Марущак А.І. та ін. ; за заг. ред. Є.Д. Скулиша. К. : Наук.-вид. відділ НА СБ України, 2011. 378 с.